

INTERVIEW Rob van Scheers staat met drie titels in de boeken-top 10. Tijd voor een reisje naar de Herenstraat.

Alles is niets, dat is de levenshouding van de Utrechter

BERT VAN DEN HOED
UTRECHT

De Herenstraat, daar zijn we nu. Op een stille dinsdagavond in oktober. Hier, in deze 14de-eeuwse straat in de binnenstad van Utrecht, is veel begonnen.

Ook toen het nog geen museumkwartier heette, was de Herenstraat een cultureel verzamelpunt. De jonge Vincent van Gogh kwam er in 1883 voorbij op weg naar het atelier van Anthon van Rappard, van wie hij les kreeg in kleurgebruik. De componist Louis Andriessen woonde aan de overkant en zou daar - naar later bleek - als jongetje beslissende tonen horen. De dichter Martinus Nijhoff woonde op nr. 27, Stijl-oprichter Bart van der Leek had er zijn atelier, Simon Vestdijk zat er op kamers.

En Dirkje Kuik werd er geboren. Ze was er ongetwijfeld ook gestorven als een van haar luiers niet iets te dicht bij de potkachel te drogen was gehangen, als gevolg waarvan het huis volledig zou afbranden. Het gezin Kuik verhuisde naar de Oudekamp, om de hoek. Op de plaats van haar ouderlijk huis werden in de jaren '30 twee nieuwe huizen gebouwd. In een daarvan, op nummer 4, woont nu schrijver/journalist Rob van Scheers.

Ja, hier op Herenstraat 4 is veel begonnen. Beneden treffen we Rob aan in zijn werkkamer. Een aanstekelijk hol dat volledig in beslag wordt genomen door uitbuikende boekenkasten. Sharon Stone ligt bovenop het Nieuwe Testament, Anton Geesinks herinneringen *Tot hier en niet verder* staan broederlijk naast *Het andere heil* van Leo Vroman. Niemand die er wijs uit kan worden behalve Rob zelf.

Hoewel. Zijn lezers - dat zijn er inmiddels tienduizenden - zijn misschien wel gewend geraakt aan die warboel die juist aan de basis staat van een methode die zijn handelsmerk is geworden: de Scheersiaanse crosslinks. Met die dwarsverbanden die hij zo achteloos weet te leggen (tussen Johnny Cash en de dood van Stalin bijvoorbeeld of - net zo makkelijk - tussen Ouwe Nol en Dirkje Kuik) boekt Rob succes. Eerst was er *De Grote Parade*, een wereldreis door

de geschiedenis, die hij begon vanaf de Herenstraat naar het Arles van Vincent van Gogh. Eenmaal thuis, kwam hij met *De kleine parade*, een schitterend boek over de (verborgen) geschiedenis van Utrecht dat dit voorjaar verscheen en sindsdien niet uit de non-fictie top 10 is verdwenen.

En oh ja. Hij schreef ondertussen samen met cineast Paul Verhoeven een boek over Jezus van Nazaret. Drie weken geleden verschenen. Vierde druk. En hij maakte en passant nog even gebruik van de gelegenheid zijn biografie van Paul Verhoeven belangrijk uit te breiden. Hij zit klaar, met een glaasje cognac en kringetjes onder de ogen.

„De biografie van Paul Verhoeven beschouw ik als mijn hoofdwerk,” zegt hij. „Net als *De Grote Parade*. Gek genoeg is *De kleine parade* dat ook geworden, terwijl het niet zo bedoeld was. De Kleine heeft de Grote overstegen qua verkoop.”

Hoe verklaar je dat?

„Het heeft - denk ik - te maken met de worsteling met de Utrechtse identiteit. De gemeente probeert een identiteit op te leggen van bovenaf. Met projecten als Utrechtse Helden. Dit boek komt van onderaf; dat spreekt aan in Utrecht. Mensen herkennen door de details een typisch Utrechtse stem.”

Omdat je de stad goed kent.

„Ik heb mijn eigen herinneringen natuurlijk. Ik ben geboren op de 2e Daalsedijk. Een echt buurtje. Met veel voetbal en kerstbomenjacht. Op zondag naar Olympia, een buurtbioscoop aan de Straatweg waar ik mijn film liefde heb opgedaan. Naast ons woonde tante Annie. Die nam me mee naar de West Side Story, omdat ze dat nodig vond voor mijn culturele bagage. En mijn vader nam me dan weer mee naar James Bond. Ook belangrijk! De levensader was de Amsterdamsestraatweg, de weg naar de stad.”

Een leuke jeugd.

„Ja. Een mooie tijd. Het geram van Werkspoor. Achter ons stond de VUMI-melkfabriek. Ik lust nu nog geen melk, door die verschaalde, zure lucht. Ik ging met mijn vader naar DOS, Elinkwijk en Velox. Alledrie. De tijd van Ed van Stijn, John

Paspoort

- **Geboren:** 11 september 1959 op de 2e Daalsedijk in Utrecht.
- **Carrière:** School voor Journalistiek, verslaggever HP, cultuurverslaggever Elsevier, gastdocent Filmgeschiedenis Universiteit Utrecht, columnist Koud Bloed.
- **Publicaties:** *Vuurvogels* (interviewbundel); *Elvis in Nederland* (onderzoek naar de Nederlandse populaire cultuur); *De Liefde die Feyenoord heet* (samen met Ronald Giphart); *De Grote Parade* (de verborgen geschiedenis van de 20e eeuw); *De kleine parade* (de verborgen geschiedenis van Utrecht); *Paul Verhoeven. De Biografie*; *Jezus van Nazaret* (Paul Verhoeven i.s.m. Rob van Scheers)
- **Privé:** Ongehuwd. Woont samen met zijn twee poezen Jan Jaap en Snuitje.

Steen Olsen en de Duitse miskoop Wolfgang Kaminke. Als je vraagt: hoe heb je het echte Utrecht leren kennen, dan komt dat van mijn moeder. Een echte Utrechtse.”

Die Utrechtse levenshouding typeer je als 'Alles is niets'. Leg nog 's uit.

„De oer-Utrechter heeft een grondhouding van: daar zul je hun hebben. Wij doppen onze eigen boontjes wel. Dat zie je op alle niveaus. Er is een beweging in de stad die Utrecht mondiaal wil maken. De Belle van Zuylen bouwen, bijvoorbeeld. De gemeente trekt er enorm aan, maar de gewone Utrechter vindt dat niet zo'n succes.”

Die wil een kleine, grijze stad...?

„De vraag is: wat werkt nu echt? Al die grote plannen. Het moet juist van onderaf komen. Ik was laatst - ik ben namelijk tijdelijk overal een geziene gast - bij PricewaterhouseCoopers. Daar heb ik de parabel verteld van Het Broodje. Je had in Utrecht de werven aan de gracht, waar niets mee werd gedaan. Er stonden alleen maar vuilniszakken. Toen kwam er met een nachtcluborkest een gekke Italiaan naar Limburgia, Mario Nistro, en die bleef hangen. Hij had een idee: broodje Mario. Hij ging naar het stadhuis met allemaal plannen, werd geweigerd, en

dat herhaalde zich een paar keer. En moet je nu eens kijken wat een impetrium dat is geworden. Het komt in alle folders over Utrecht wervensstad voor. Broodje Mario betekent meer voor Utrecht dan al die beleidsplannen bij elkaar.”

De les die we moeten trekken is: laat alles zoals het is. Geen Belle van Zuylen, geen nieuw Stationsgebied?

„Nou, zolang dat alles maar niet in Tolsteeg wordt gebouwd, hè. De spanning tussen grote, megalomane projecten en wat de oude Utrechters willen zien, is er altijd geweest. Soms slaat het door, zie Hoog Catharijne. Als je ziet wat voor krankzinnige plannen er allemaal zijn geweest. Marcel van Dam vertelde bij de opening van het Utrechts Archief nog over de weg die ze vanaf de Catharijnesingel wilden aanleggen, dwars door de binnenstad tot aan de Maliebaan. Hoe durf je het te bedenken. Utrecht is op flapovers al veertig keer verbouwd. Maar als ik in een grote stad wil wonen, verhuis ik wel naar New York. Utrecht is mijn hometown. Toen ik van mijn wereldreis terugkeerde, had ik graag gezien dat alles zo was gebleven als ik het had achtergelaten. Maar ik kwam in een pretpark terecht. Utrecht is ontdekt, hè. Op zaterdag met veel te grote fuifboten barbecueënd door de grachten varen. Ik klink nu als een oude man, maar het kan ook te veel van het goede zijn.”

Utrecht verhipt.

„We moeten het evenwicht bewaren. Maar het kan ook goed gaan, hoor. Op het Ledig Erf bijvoorbeeld. Daar heeft Jos Stelling het Louis Hartloopercomplex neergezet. Particulier initiatief weer, hè. Van onderen af. Dan komt het goed.”

Jij gaat zelf ook goed, hè?

„Dit is mijn jaar. Er zijn drie boeken verschenen die allemaal in de top 10 staan. Het Jezusboek met Paul Verhoeven had ik liever een jaar later gedaan. Maar Paul is niet iemand tegen wie je zegt: even wachten. Hij is onstuitbaar, een groot kunstenaar. Hij wilde een Jezusfilm maken, maar kreeg dat niet voor elkaar. Hij is 20 jaar met Jezus bezig geweest, hij weet er veel te veel van. Het was mijn taak die rivier van kennis binnen de oevers te houden. Ik

Broodje Mario betekent meer voor Utrecht dan alle beleidsplannen bij elkaar